

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

© 2015 ХАЛІНА О. В.

УДК 65.012.8

Халіна О. В. Ключові аспекти забезпечення фінансової безпеки підприємства

Метою даної статті є відображення ключових аспектів забезпечення фінансової безпеки підприємства та демонстрація можливих інструментів для реалізації даного завдання. У статті досліджено суть фінансової безпеки підприємства, розроблено модель підсистеми фінансової безпеки та схему виявлення можливих загроз серед сукупності всіх подій в системі. У результаті проведеного дослідження було обґрунтовано доцільність розроблення та використання механізму ідентифікації можливих загроз за умови видимої стабільності функціонування фінансової системи підприємства – з метою ефективного застосування превентивних заходів по забезпеченню фінансової безпеки підприємства. Подальші дослідження методів фінансової безпеки доцільно проводити в напрямку вдосконалення механізму ідентифікації можливих загроз.

Ключові слова: фінансова безпека, економічна безпека підприємства, модель підсистеми фінансової безпеки.

Рис.: 3. **Бібл.:** 12.

Халіна Олена Василівна – асистент, кафедра фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, Українська академія друкарства (вул. Підголосько, 19, Львів, 79020, Україна)

E-mail: ds-23ryt@yandex.ru

УДК 65.012.8

UDC 65.012.8

Халина Е. В. Ключевые аспекты обеспечения финансовой безопасности предприятия

Целью данной статьи является отображение ключевых аспектов обеспечения финансовой безопасности предприятия, а также демонстрация возможных инструментов для реализации данной задачи. В статье исследована суть финансовой безопасности предприятия, разработана модель подсистемы финансовой безопасности, а также схема определения возможных угроз среди совокупности всех событий в системе. В результате проведенного исследования была обоснована целесообразность разработки и применения механизма идентификации возможных угроз при видимой стабильности функционирования финансовой системы предприятия – с целью эффективного применения превентивных мероприятий по обеспечению финансовой безопасности предприятия. Дальнейшие исследования методов финансовой безопасности целесообразно проводить в направлении усовершенствования механизма идентификации возможных угроз.

Ключевые слова: финансовая безопасность, экономическая безопасность предприятия, модель подсистемы финансовой безопасности.

Рис.: 3. **Библ.:** 12.

Халина Елена Васильевна – ассистент, кафедра финансово-экономической безопасности, учета и аудита, Украинская академия печати (ул. Подголосько, 19, Львов, 79020, Украина)

E-mail: ds-23ryt@yandex.ru

Khalina O. V. Aspects of Ensuring the Financial Security of Enterprise

This article is aimed to display the key aspects of ensuring the financial security of enterprise, as well as demonstrate the possible instruments for implementation of this task. In the article, essence of enterprise's financial security is researched, a model of the financial security subsystem, as well as a schema for defining the possible threats among all events in the system, is elaborated. As result of the research, expedience of the development and application of the mechanism to identify potential threats against the apparent stability of the financial system of enterprise has been substantiated – aimed at effective implementing of preventive measures to ensure the financial security of enterprise. Further research on methods of financial security should be led in the direction of improving the mechanism to identify potential threats.

Key words: financial security, economic security of enterprise, model of the financial security subsystem.

Pic.: 3. **Bibl.:** 12.

Khalina Olena V. – Assistant, Department of Financial and Economic Security, Accounting and Auditing, Ukrainian Academy of Printing (vul. Pidgolosko, 19, Lviv, 79020, Ukraine)

E-mail: ds-23ryt@yandex.ru

Сучасні умови господарювання, що характеризуються високою динамічністю фінансово-економічних відносин, вимагають від машинобудівного підприємства постійного контролю за станом його фінансів. Одним із засобів забезпечення стабільного фінансового стану та високої ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства є створення підсистеми фінансової безпеки, яка, будучи складовою економічної безпеки, найбільшою мірою пов'язана з фінансовою сферою, а завдання, які вона виконує, здатні забезпечити необхідний рівень безпеки всіх інших складових, зокрема кадрової, техніко-технологічної тощо.

У науковій літературі представлено цілий ряд методів і механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємства, які стали результатом досліджень відомих вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як: О. Ареф'єва, О. Барановський, І. Бланк, К. Горячева, Л. Донець, А. Загородній, О. Захарова, Т. Іванюта, А. Козаченко, С. Мочерний, В. Мунтіян, М. Реверчук,

М. Тумар, С. Покропивний, П. Пригунов, С. Покропивний, А. Штангрет. Дані методи служать базовою основою для вивчення теорії фінансово-економічної безпеки підприємства та знаходять своє застосування на практиці. Та, попри сформовану методологічну базу в системі фінансової безпеки підприємства, ми здійснили спробу запропонувати власні розробки, які покликані збільшити теоретичну базу забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Фінансова безпека машинобудівного підприємства, будучи найвагомішою серед складових економічної безпеки, є пріоритетним носієм інформації щодо рівня економічної безпеки і тому досліджується окремо, водночас у прямій залежності від інших складових.

Виділення фінансової безпеки підприємства в окремий об'єкт дослідження відбулося відносно недавно, чим пояснюється відсутність у науковій літературі єдиного підходу до визначення суті фінансової безпеки, її критеріїв оцінки та методології управління підсистемою фінансової безпеки.

Найбільш узагальнене визначення фінансової безпеки сформулював І. А. Бланк: «Фінансова безпека підприємства є кількісно і якісно детермінованим рівнем його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних, збалансованих інтересів від про ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого росту в даному і перспективному періоді [1].

За визначенням Мунтіян В. І., фінансова безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, що виражається в кращих значеннях фінансових показників прибутковості та рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідентних виплат, а також курсової вартості його цінних паперів як індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного і фінансового розвитку [7].

Горячева К. С. розглядає фінансову безпеку підприємства як певний фінансовий стан, для якого характерними є, по-перше, збалансованість і якість сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз; по-третє, здатність фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей і завдань достатнім об'ємом фінансових ресурсів; по-четверте, здатність забезпечувати розвиток всієї фінансової системи [2].

Узагальнюючи вищезазначене та дослідивши поняття «фінансова безпека підприємства», ми сформулювали власне визначення, в якому спробували конкретизувати його сутність. *Фінансова безпека підприємства – це здатність його фінансової системи стабільно функціонувати, забезпечуючи збалансований рух грошових коштів у процесі їх формування і розподілу, що є передумовою фінансової стійкості і розвитку підприємства, а також наявність дієвих механізмів протидії потенційним і реальним дестабілізуючим факторам, в основі яких покладено принцип превентивних заходів і максимального інформаційного забезпечення.*

Забезпечення фінансової безпеки, як правило, носить системний характер і перше, що необхідно виділити в цій системі, – це суб'єкт і об'єкт.

Об'єктом фінансової безпеки машинобудівного підприємства є його фінансова діяльність, тобто всі фінансові відносини, що виникають в результаті руху грошових коштів, пов'язаних з функціонуванням грошових фондів підприємства та грошових потоків у процесі взаєморозрахунків з фінансово-кредитною системою.

Суб'єктами фінансової безпеки машинобудівного підприємства є всі фізичні і юридичні особи, що своєю прямою або непрямою дією можуть впливати на ступінь його фінансової стійкості. Дані суб'єкти можна умовно поділити на внутрішні і зовнішні, які, у свою чергу, поділяються на суб'єкти прямого та непрямого впливу і створюють групи згідно з напрямом їх діяльності. На *рис. 1* зображено структуру суб'єктів фінансової діяльності, по-

будовану згідно зі ступенем впливу на об'єкт по принципу від найбільшого до найменшого, відповідно зверху вниз.

Особливу увагу в процесі дослідження впливу суб'єктів на фінансову безпеку машинобудівного підприємства ми приділяємо саме персоналу, який безпосередньо своїми прямими чи непрямыми діями чинить свідомий чи несвідомий вплив на рівень фінансової безпеки [3]. Люди завжди були і лишаються найголовнішим і найвпливовішим фактором в будь-яких соціально-економічних процесах, у тому числі в процесі функціонування фінансової системи підприємства, оскільки її принцип значною мірою полягає в реалізації причинно-наслідкових зв'язків.

Іншими словами, якщо в одному місці так званого ланцюга, ланками якого є не лише фінансові операції, а і суб'єкти (люди), які приймають рішення щодо руху фінансових потоків, відбудеться збій, внаслідок неправильних дій певних осіб, реакція відбудеться і на всіх інших ланках.

Виходячи з того твердження, що фінансова безпека це стан (обставини), за якого фінансам підприємства нічого не загрожує, слід обов'язково зауважити, що будь-який стан має властивість змінюватися під впливом різних факторів, а отже, і стан фінансової безпеки, значною мірою, є явищем тимчасовим [5, 12].

Період стану цілковитої безпеки напружано залежить від процесу, в основі якого лежить певна сукупність подій, які несуть позитивний (конструктивний) потенціал. Чим довший час відбуваються лише конструктивні події, тим довший період стану фінансової безпеки.

Логічним буде припустити, що поява в даному процесі події, що несе негативний (деструктивний) потенціал, призведе до видимих негативних результатів, але дане твердження є вірним лише за умови, що негативна подія завдала відчутної шкоди, в іншому ж випадку, коли подія має незначний негативний вплив, то і значущість її буде доволі малою, а отже, може бути знехтуваною, що само по собі є неправильним рішенням.

Наявність таких незначущих, але постійних подій з негативним потенціалом рано чи пізно призводить до так званого фазового переходу, в основі якого лежить неочікувана різка зміна перебігу процесу. Фазовий перехід у соціально-економічній системі відбувається тоді, коли постійні незначні деструктивні зміни перестають приводити до постійних незначних негативних ефектів, а натомість виникає явище, різко деструктивне і важко контрольоване. Для того, щоб запобігти таким фазовим переходам, а точніше, кризовим явищам у процесі фінансової діяльності, необхідно перш за все розробити механізм ідентифікації можливих загроз [11].

Виокремлення в кожному окремому випадку ланки, яка служить пусковим механізмом будь-якого деструктивного процесу, і є завданням системи забезпечення фінансової безпеки машинобудівного підприємства, виконання якого зробить можливим реалізувати превентивні заходи і запобігти дії дестабілізуючих факторів.

Для демонстрації моделі виявлення можливих загроз як приклад пропонується розглянути інвестиційний грошовий потік (*рис. 2*).

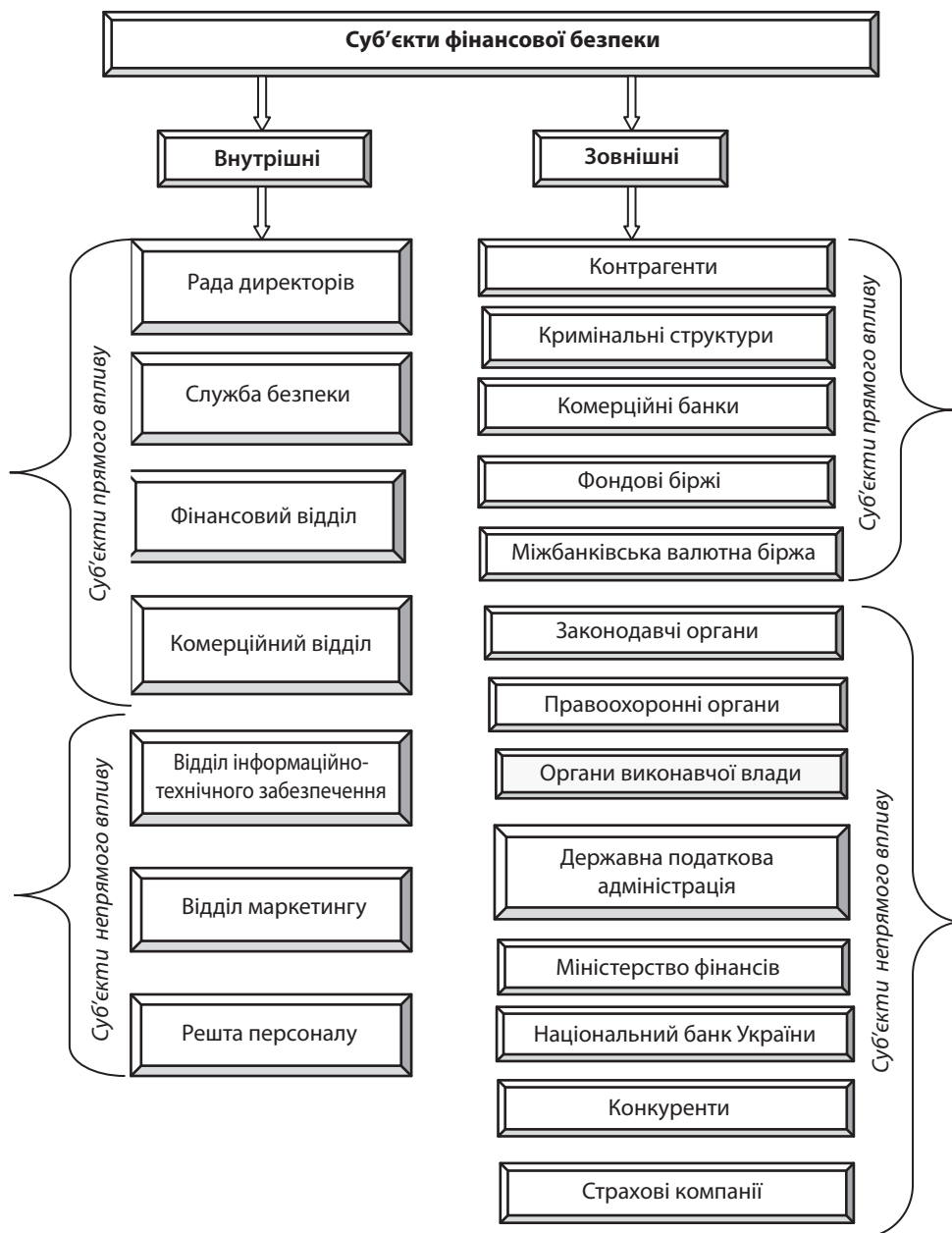

Рис.1. Структура суб'єктів фінансової безпеки підприємства

Інвестиції на шляху від інвестора до кінцевої точки призначення проходять певний шлях, який умовно можна розділити на етапи. На кожному з цих етапів є ланки, які в силу різних обставин і в певний час потребують підвищеної уваги. З метою ідентифікації загрози, якщо така матиме місце, пропонується більш пильно зосередити свою увагу на таких ланках і застосувати певні превентивні заходи, які передбачені системою економічної безпеки підприємства (зайвий раз переконатися в надійності банку, контрагента, правильності прийнятого управлінського рішення).

У випадку, якщо загроза не виникла, зусилля не будуть потрачені марно, оскільки така пильність дисциплінує і зосереджує на важливості фінансового потоку.

На першому етапі – вході, інвестиційний грошовий потік фактично не піддається впливу загроз, окрім хіба що з боку банку, оскільки навіть надійні банки можуть припинити виплати в силу різних обставин.

На другому етапі важливим моментом є прийняття управлінських рішень стосовно того, як розподілити кошти. Ризик є постійно присутнім фактором у процесі прийняття управлінських рішень, і для того, щоб не виникла небезпечна ситуація, необхідно ретельно прораховувати їх можливі наслідки.

Ланкою підвищеної уваги на третьому етапі є процес втілення новітніх технологій, оскільки він є найбільш капіталомістким і найменш передбачуваним.

Четвертий етап характеризує вихід частини грошового потоку за так званий «периметр» підприємства у вигляді розрахунків з контрагентами та сплати податків. У цьому ланцюгу саме контрагенти є ланкою підвищеної уваги по причині залежності виробничого процесу машинобудівного підприємства від дотримання договірних умов останніми.

Такий процес виявлення ланок з підвищеним рівнем ризику, або, іншими словами, потенційних дестабі-

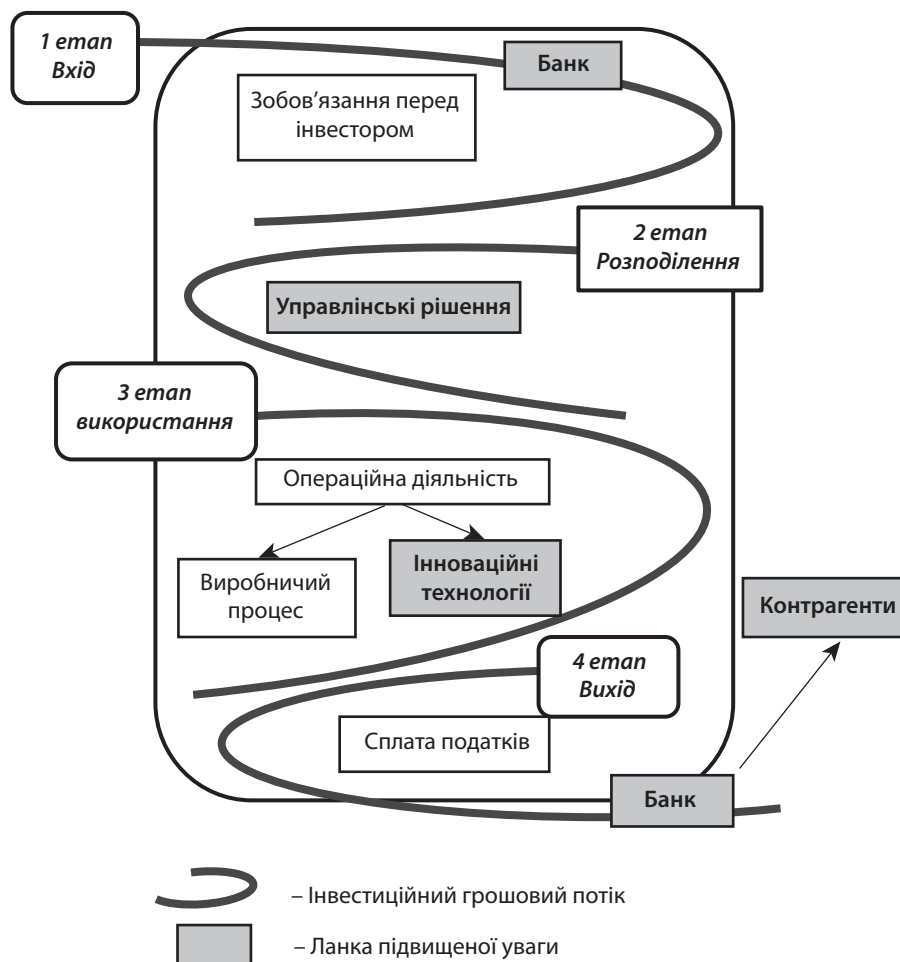

Рис. 2. Схема виявлення можливих загроз на прикладі грошового потоку підприємства

лізуючих факторів, неможливий без наявності необхідної інформації.

Інформація, на нашу думку, є наступним по значущості елементом системи фінансової безпеки підприємства після суб'єктів, оскільки останні мають здатність впливати на об'єкт – фінансову діяльність підприємства великою мірою завдяки інформації, що є в їхньому розпорядженні.

Крім цього, інформаційне забезпечення системи фінансової безпеки включає в себе моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства з метою виявлення потенційних або реальних дестабілізуючих факторів [4,10].

Збір інформації, яка відноситься до зовнішнього середовища, як правило, є завданням комерційного або маркетингового відділу підприємства, та при наявності власної служби безпеки вся інформація додатково обробляється працівниками даного підрозділу, а в разі потреби відбувається поглиблене вивчення окремих її частин.

Внутрішнім інформативним джерелом стосовно рівня фінансової безпеки підприємства є складна система показників, які відображають його фінансово-господарську діяльність і подаються, як правило, у вигляді фінансової звітності [8].

На основі зібраної та проаналізованої інформації розробляється певний план дій – стратегія фінансової безпеки, яка реалізується відповідно до обраної техно-

логії управління процесом забезпечення фінансової безпеки, використовуючи всі наявні ресурси та інструменти, що є в розпорядженні підприємства [6, 9].

Підбиваючи підсумки проаналізованого матеріалу, можна виокремити деякі ключові аспекти, які знайшли своє відображення в запропонованій нами моделі підсистеми фінансової безпеки (рис. 3).

По-перше, фінансова діяльність підприємства завжди повинна здійснюватися в колі фінансової безпеки, яке забезпечується механізмом управління фінансовою безпекою.

По-друге, механізм забезпечення фінансової безпеки, у свою чергу, обов'язково повинен включати такі основні елементи:

- ✦ суб'єкти фінансової безпеки (власники підприємства, служба безпеки підприємства, фінансовий підрозділ і т. ін.);
- ✦ ресурси, необхідні для організації процесу забезпечення фінансової безпеки (матеріальні, кадрові, інтелектуальні);
- ✦ інструменти (бюджет, фінансова звітність);
- ✦ інформаційне забезпечення, яке включає збір, аналіз всієї інформації, що може бути корисною в процесі забезпечення фінансової безпеки;
- ✦ технологію управління фінансовою безпекою (прикладом є метод виявлення можливих загроз).

Рис.3. Модель підсистеми фінансової безпеки підприємства

По-третє, процес забезпечення фінансової безпеки має бути безперервним, оскільки лише за таких умов стає можливим використовувати технології управління фінансовою безпекою підприємства, побудовані на принципах превентивності.

ВИСНОВКИ

Система забезпечення фінансової безпеки машинобудівного підприємства по своїй суті є складним багатофакторним ланцюгом причино-наслідкового характеру. Для ефективного забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідно мати дієвий механізм, в основі якого буде покладено комплексний підхід до реалізації превентивних заходів і який забезпечить можливість вчасного реагування на виникнення загрози з боку зовнішнього чи внутрішнього середовища.

Застосування методу, в основі якого лежить ідентифікація можливих загроз серед сукупності всіх подій в процесі здійснення фінансової діяльності, дасть змогу забезпечити належний рівень поінформованості щодо можливих негативних наслідків і запобігти кризовим явищам у системі фінансової діяльності машинобудівного підприємства.

У даній статті здійснено спробу сформулювати основні ключові аспекти системи фінансової безпеки підприємства та окреслити основні вимоги до методів забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою підвищення їх ефективності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк І. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга; Ника-Центр, 2004. – 784 с.
2. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / К. С. Горячева. – К.: НАУ, 2006. – 17 с.
3. Економічна енциклопедія: у 3-х томах. Т. 1 / Ред. кол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
4. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навч. посіб. / М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2007. – 432 с.
5. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизмы обеспечения / А. В. Козаченко, А. Н. Ляшенко, В. П. Пономарев. – Киев: Либра, 2003. – 280 с.
6. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства / В. О. Мец. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 88 – 91.
7. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. – К.: КВІЦ, 1999. – 464 с.
8. Птащенко Л. О. Управління корпоративними фінансами: навч. посіб. / Л. О. Птащенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 294 с.
9. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія / О. М. Ляшенко, Ю. С. Погорелов, В. Л. Безбожний [та ін]; за заг. ред. Г. В. Козаченко. – Луганськ: Елтон, 2010. – 282 с.
10. Тумар Н. Б. Экономическая безопасность предприятия / Н. Б. Тумар. – Харьков, 2006. – 160 с.
11. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. / А. М. Штангрет, О. І. Копилук. – К.: Знання, 2007. – 335 с.
12. Штангрет А. М. Управління економічною безпекою підприємств авіаційної галузі: монографія / А. М. Штангрет. – Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. – 270 с.

REFERENCES

- Blank, I. A. *Upravlenie finansovoy bezopasnosti predpriiatiia* [Management of financial security company]. Kyiv: Elga; Nika-Tsentr, 2004.
- Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia]. Kyiv: Akademiia, 2000.
- Horiacheva, K. S. "Mekhanizm upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva" [Mechanism of financial security]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01*, 2006.
- Kamlyk, M. I. *Ekonomichna bezpeka pidpriemnytskoi diialnosti. Ekonomiko-pravovy aspekt* [The economic security of entrepreneurship. Economic and legal aspects]. Kyiv: Atika, 2007.
- Kozachenko, A. V., Liashenko, A. N., and Ponomarev, V. P. *Ekonomicheskaiia bezopasnost predpriiatiia: sushchnost i mekhanizmy obespecheniia* [The economic security of the enterprise: the nature and mechanisms]. Kyiv: Libra, 2003.
- Liashenko, O. M. et al. *Systema ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [The system of economic security: state, region, enterprise]. Luhansk: Elton, 2010.
- Muntiiian, V. I. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy* [The economic security of Ukraine]. Kyiv: KVITs, 1999.
- Mets, V. O. *Ekonomichnyi analiz finansovyykh rezultativ ta finansovoho stanu pidpriemstva* [Economic analysis of financial results and financial condition]. Kyiv: KNEU, 2008.
- Ptashchenko, L. O. *Upravlinnia korporatyvnymy finansamy* [Management of corporate finances]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2008.
- Shtanhret, A. M., and Kopyliuk, O. I. *Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom* [Crisis management]. Kyiv: Znannia, 2007.
- Shtanhret, A. M. *Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv aviatsiinoi haluzi* [Management of economic security aviation industry]. Lviv: Ukrainka akademiia drukarstva, 2011.
- Tumar, N. B. *Ekonomicheskaiia bezopasnost predpriiatiia* [The economic security of the enterprise]. Kharkiv, 2006.

УДК 339.13.027

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ПЛАНУ ДОСУДОВОЇ І СУДОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА-БОРЖНИКА

© 2015 ГАВРИЛЬЧЕНКО О. В.

УДК 339.13.027

Гаврильченко О. В. Теоретичні та практичні аспекти підготовки плану досудової і судової санації підприємства-боржника

Мета статті полягає в розробці теоретичних і практичних засад удосконалення процесів складання та реалізації плану досудової та судової санації підприємства з урахуванням особливостей сучасного економічного стану України. На підставі аналізу нормативно-правових актів та напрацьованих вчених і практиків визначено особливості, умови ініціювання процедури судової та досудової санації підприємства-боржника, розглянуто переваги досудової санації. У процесі дослідження надано конкретні рекомендації щодо змісту, оформлення і засвідчення плану досудової та судової санації. Доведено, що якісно підготовлений план санації може стати вагомим інструментом неплатоспроможного боржника у відстоюванні своїх позицій перед кредиторами та судом виключно в межах правового поля. Перспектива подальших досліджень полягає у визначенні особливостей складання та виконання планів досудової санації.

Ключові слова: санація, досудова санація, план санації, заходи санації, підприємство-боржник, неплатоспроможність.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Гаврильченко Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: gavrylchenko_elena@mail.ru

УДК 339.13.027

Гаврильченко Е. В. Теоретические и практические аспекты подготовки плана досудебной и судебной санации предприятия-должника

Цель статьи заключается в разработке теоретических и практических основ совершенствования процессов составления и реализации плана досудебной и судебной санации предприятия с учетом особенностей современного экономического состояния Украины. На основании анализа нормативно-правовых актов и работ ученых и практиков определены особенности, условия инициирования процедуры судебной и досудебной санации предприятия-должника, рассмотрены преимущества досудебной санации. В процессе исследования представлены конкретные рекомендации по содержанию, оформлению и удостоверению плана досудебной и судебной санации. Доказано, что качественно подготовленный план санации может стать весомым инструментом для неплатежеспособного должника в отстаивании своих позиций перед кредиторами и судом исключительно в рамках правового поля. Перспектива дальнейших исследований заключается в определении особенностей составления и выполнения планов досудебной санации.

Ключевые слова: санация, досудебная санация, план санации, мероприятия санации, предприятие-должник, неплатежеспособность.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Библ.:** 8.

Гаврильченко Елена Владимировна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: gavrylchenko_elena@mail.ru

UDC 339.13.027

Havrylchenko O. V. Theoretical and Practical Aspects of Developing the Plan of the Pre-Judicial and Judicial Sanation of Enterprise-Debtor

The purpose of the article is to develop theoretical and practical fundamentals of improving the processes of designing and implementing the plan of the pre-judicial and judicial sanation of enterprise taking into account the characteristics of contemporary economic situation in Ukraine. Based on analysis of normative legal acts and achievements of scholars and practitioners, the features and terms of initiating the procedure of judicial and pre-judicial sanation of enterprise-debtor have been determined, advantages of pre-judicial sanation are considered. In the process of the study, specific recommendations to content, design and certification of the pre-judicial and judicial sanation were provided. It has been proven, that a qualitatively prepared plan of sanation could become an important tool for the insolvent debtor in defending his position before the creditors and the court exclusively within the legal field. Prospect of further research is to determine the characteristics of formulating and implementing the plans of pre-judicial sanation.

Key words: sanation, pre-judicial sanation, sanation plan, sanation activities, enterprise-debtor, insolvency.

Pic.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Havrylchenko Olena V. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Finance, Kharkiv National Economic University named after S. Kuznets (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: gavrylchenko_elena@mail.ru